

Par PSRS rūpniecības valsts plāna izpildes rezultātiem 1959. gada 3. ceturksnī un 9 mēnešos

PSRS Ministru Padomes Centrālās statistikas pārvaldes ziņojumā teikts, ka, realizējot PSKP XXI kongresa un PSKP CK 1959. gada jūnija plēnuma vēsturiskos lēmumus, rūpniecības darbinieki, izvērsot sociālistisko sacensību, pārsnieguši 1959. gada III ceturksņa un 9 mēnešu plānu gan rūpnieciskās ražošanas kopējā apjoma ziņā, gan arī svarīgāko produkcijas veidu lielākās daļas ražošanā.

1959. gada deviņu mēnešu plānu kopprodukcijas ražošanā PSRS rūpniecība pārsniegusi vairāk nekā par četriem procentiem. Rūpnieciskās ražošanas apjoms 1959. gada deviņos mēnešos palielinājies, salīdzinot ar attiecīgo laika posmu pērn, par 12 procentiem.

Visas savienotās republikas izpildījušas un pārsniegušas deviņu mēnešu plānu gan kopprodukcijas ražošanā, gan arī rūpniecības produkcijas svarīgāko veidu lielākās daļas ražošanā. Deviņu mēnešu plānu izpildījušas un pārsniegušas visas tautas saimniecības padomes, atskaitot Kalpingradas Tautas saimniecības padomi.

Darba ražīgums rūpniecībā 1959. gada deviņos mēnešos cēlies, salīdzinot ar attiecīgo laika posmu pērn, par 8 procentiem. (TASS)

Nemītīgi aug lauksaimniecības produkcijas ražošana

Dižus uzdevumus lauku darbaļaudīm izvirzījis septiņgades plāns — ievērojami kāpināt lauksaimniecības produktu ražošanu, dot valstij pēc iespējas vairāk labības, gaļas, piena, vilnas, olu, kokvilnas, lina, cukurbietes, kartupeļu, dārzeņu un citu lauksaimniecības produktu. Septiņgades pirmā gada deviņu mēnešu darba rezultāti rāda, ka, salīdzinot ar iepriekšējā gada šo pašu periodu, ir gūti panākumi. Lūk, neliels skaitļu grafiks:

bas saražots par 120 tonnām vairāk kā iepriekšējā gadā.

Ja graudaugu vidējā raža 1958. gadā bija 14,2 centneru no hektāra, tad šogad tā ir 18 centneru. Tiesa, kolhozos vēl nav nobeidzis visus kultūras darbus, bet, vērtējot vēl nenokultos graudaugus, ražība nebūs mazāka par 16 centneriem. Labas ir linsēklu, linsēkļu, ilggadīgo zālāju, kā arī kartupeļu ražas.

Laukkopībā galvenais trūkums tas, ka slikti veicas ar

	Ražots 1958. g. 9 mēnešos	Ražots 1959. g. 9 mēnešos
Plens (kg)	258.306,5	345.183,5
Izslaukts no gada govju (kg)	1695	2076,0
Ražota gaļa (cnt)	252,35	431,73
taļ skaitā cūkgaļa (cnt)	115,4	181,32
Olas (gab.)	57735	58355
uz vienu dējējvistu	120,5	138,1

Ja aizvadītajā gadā līdz 1. oktobrim labākās slaucējās kolhoza izslauca 2067 kilogramus piena no govju, tad šogad līdz 1. oktobrim Aino Pauksone izslaukusi

rudens aršanu, melloreto zemju apgūšanu.

Kā ar naudas līdzekļu pieaugumu? Pārskats rubļos šāds:

	uz 1958. g. 1. oktobri	uz 1959. g. 1. oktobri
Naudas ienākumi	482.099	800.423
Izmaksāts uz izstrādes dienām	73.125	196.852

2642 kg, Matilde Ozola 2580 kg piena. Labs ir arī jaunlopu dzīvsvāra diennakts pieaugums 656 — 745 g, kamēr jēriem augstākais rādītājs bija 660 grami. Turpretim pamazs vēl ir slaucamo govju skaita pieaugums — tikai septiņas.

Labs panākums ir tas, ka kolhozus visus teļus likvidē tikai barotā veidā. Tas dod iespēju izpildīt un pārsniegt gaļas ražošanas uzdevumus.

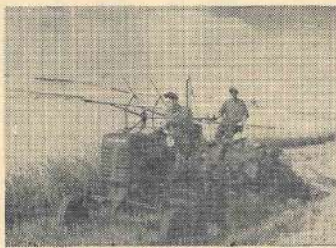
Vērtējot laukkopības produkcijas ražošanu, arī šeit atzīmējams kāpinājums. Tā, piemēram, labas rupjās bari-

Rezumētie skaitļi vēl nedod iespēju apmierināties ar ražoto produkciju, tāpēc arī kolhoza valde izvirzīja daudz pasākumu, kā ražot vairāk, labāk, kā novērst esošo trūkumus. Tā, piemēram, lai rudenī apertu paredzēto daudzumu zemes, darbā iesaistīja vienu kāpurķēžu traktoru divās maiņās. Veikti arī citi pasākumi.

Līdz gada beigām vēl atlikušī nepilni trīs mēneši, tāpēc jāstrādā ļoti spraigi, lai pirmās septiņgades gads noslēgtos ar plāna izpildi visās ražošanas nozarēs.

V. Priede, Imanta Sudmāja lauksaimniecības arteļa agronome

25 centneri graudu no katra sējumu hektāra

Attēlā: sasiēt lieliski augošos rudzus pa spēkam bija vienīgi jaunajam kūliša sējējam.

Lielisku rudzu ražu šogad izaudzējuši lauksaimniecības arteļa „Čiņa” pirmās kompleksās brigādes kolhoznieki. Septiņdesmit divu hektāru platībā vidēji no katra hektāra iegūti 25 centneri graudu. Atsevišķi ziemāju lauki bijuši vēl ražīgāki. Piemēram, Ķoņu kalnā nē citur caurmērā no hektāra izkulti 30—40 centneri labības. Šāda raža ievākta galvenokārt no sējumiem, kas bija izvietoti brīvājas papuvēs. Pavisam brigādē to bija 40 hektāru. Turpretim aizņemtās papuvēs pie „Kukļiem” un „Kabuļiem”, kur rudzi bija sēti pēc veciem ilggadīgiem zālājiem, ziemāju raža bija krietni zemāka. Te vidēji no hektāra ieguva tikai ap 15 centneri graudu.

Kādēļ tāda starpība? Lūk, ko par to stāsta pirmās kompleksās brigādes brigadieris Jānis Saulītis:

— Ziemājā ražu ne tik daudz cēla brīvās papuves, kā mēslojums, ko šie lauki saņēma 1957. gada pavasarī. Tad uz katra hektāra izveidām 30 un vairāk tonnu kūdras. Maijā to iestrādājām un šīs platības apsejām ar auzām. Rudenī pēc ražas novākšanas laukus uzarām un līdz ar to tā jau bija

brīvā papuve. Nākošajā vasarā dažiem hektāriem, kas bija saņēmuši mazāk kūdras, vēl uzvedām kūsmēsulus un galvenais—laukus vairākas reizes labi sastrādājām. Rudzu sēju iesākām 28. augustā un pabeidzām 9. septembrī. Pavasarī, tikko uz lauku varēja iziet sējēji, ziemājus virsmeslojām. Katrs sējumu hektārs saņēma divus centnerus superfosfāta,

1 centneru kālija un 0,7 centnerus slāpekļa mēslu. Kā minerālmēsli, tā kūdra, kas pa šo laiku bija labi sadalījusies, veicināja lauku auglību. Tāpēc tagad varam tikai nožēlot, ka līdz šim uz kūdras kā mēslojuma raudzījamies tik neīcīgi.

Lielas grūtības laukkopjiem sagādāja izaudzētās ražas novākšana. Rudzu garums pārsniedza divus metrus, un tos sasiēt bija pa spēkam tikai kūlišu sējējam,

Attēlā: novācot bagātīgo ražu ar trim plaujmašīnām, krietni vien bija jāpacinās arī laukkopjiem.

L. Mīķelsoņa teksts un foto

Sestdien un svētdien rajonā

* **Rajona kultūras namā** viesojās Rīgas Radio rūpniecības viru koris diriģenta K. Deķa vadībā. Kora repertuārā galvenokārt bija latviešu komponistu klasiku darbi.

* **Kolhoza „Rosme” klubā** sestdien pulcējās četru māsu rajona kolhozu — „Imanta”, „Uzvara”, „Spars” un „Rosme” laudis draudzības vakarā. Tajā LKKS rajona komitejas sekretārs b. Bondars nolauzīja referātu „Kādam jābūt padomju jaunietim”.

Pēc tam uzstājās kolhozu pasārnīekļi — lauksaimniecības arteļa „Imanta” dramatisks kolektīvs ar K. Baltzosa viencelīnu „Krustmātes pasārnī”, Ipiķu ciema kluba sieviete ansambļis un citi.

* **Mazsalacas kultūras namā** koncertēja rajona kultūras nama viru vokālais kvartets un Rūjienas vidusskolas mettenu ansambļis mākslīnieciskā

vadītāja Ēvalda Siliņa vadībā. Koncerta programmā bija padomju un demokrātisko valstu komponistu estrādes dziesmas un pasaules tautu dziesmas.

* **Kolhozā „Čiņa” svinēja** „gaismas svētkus”. Tas bija liels notikums kopsaimniecības lauku dzīvē — kvēpošo petrolejas lampu vietā tagad iemirdzējušās elektriskās spuldzes.

Ar īpatnēju uzdevumu „gaismas svētku” dalībniekus sveica Imanta Sudmāja lauksaimniecības arteļa dziesmu mīļotāji diriģenta K. Mora vadībā.

Klausītājus iepriecināja arī Rūjienas kultūras nama viru vokālais kvartets.

* **Kolhozā „Ziemeļi”** notika lauksaimniecības arteļa „Leņina ceļš”, „Ziemeļi” un „Laukais arājs” pirmrindnieku vakars, kurā rezumēja šo triju kolhozu sociālistiskajā sacen-

sībā gūtos panākumus, apbalvoja labākos darbiniekus. Vakara programmā vēl bija viencelēns „Divas vēstules”, dziesmas un deklamācijas.

* **Mazsalacā notika šnā sezonā lielākais motokrossis** mūsu rajonā, kas bija vēlētis VLKKS 41. gadadienai. Sacensības piedalījās 55 motosportisti, tai skaitā 9 sporta meistari. Viru vidū bija PSRS čempions Reinis Rešetnieks, otrās vietas ieguvēja Vizma Lapīņa, kā arī daudz citu izcilu mūsu motosportistu.

Pirmo vietu atkal ieguva pagājušā gada uzvarētājs — Rīgas DOSAAF AMK komanda, kura iecīnīja celojoso kausu un vimpeli. Otrajā un trešajā vietā ierindojās Rīgas „Daugavas” pirmā un otrā komanda.

Sīkaku informāciju par sacensībām sniegsim vēlāk.

Šādas lekcijas jāorganizē biežāk

Šā gada 16. oktobrī Rūjienas 4. tehnikās skolas kolektīvs noklausījās Latvijas LKKS Centrālās Komitejas lektora Bitenieka lekciju „Vai tu proti uzvesties sabiedrībā?”

Lektors atzīmēja, ka daudzi jaunieši joprojām sabiedrībā neprot uzvesties, lai gan to izglītības līmenis pietiekami augsts. Sarīkojumos sastopami jaunieši, kas uzvedas trokšņaini, kuriem trūkst

savaldības un pieklājības. Biedrs Bitenieks sīkāk pastāstīja, kā jāuzvedas uz ielas, sabiedrībā, mājas dzīvē. Pēc tam lektors atbildēja uz audzēkņu jautājumiem. C. Clempis

Ziemāju sējumu kopšana rudenī

Kopšanas darbu galvenais uzdevums ir veicināt ziemāju pārziemošanu un strauju, spēcīgu augšanu pavasarī. Rudenī pēc ziemāju apsēšanas zemākās lauka vietās un iepakās jāierīko ūdens noteku vagas — mazi grāvīši. Jārūpējas, lai lietus un sniega ūdeņi rudenī, ziemā un pavasarī pa šīm vagām — grāvīšiem aizplūstu no lauka.

Ja rudenī uz nesasalūšas augsnes uzkrīt bieža sniega kārtā, augsne ilgi nesasalst un temperatūra zem sniega segas turas ap 0°. Tādus

apstākļos ziemāju zelmeņi vēl diezgan strauji rit dzīvības procesā. Augi ātri patērē rudenī uzkrātās aizsargvielas un kļūst neizturīgāki pret salu un citiem nelabvēlīgiem apstākļiem. Novājināti augi ātrāk inficējas ar sniega pelējuma sēnītēm. Lai uzlabotu ziemošanas apstākļus, jāpanāk, lai augsne ātrāk sasaltu. To var panākt, pieveļot sniegu, jo blīva sniega kārtā labāk vada siltumu un lielāka sala dienās augsne ātrāk sasalt.

V. Krogzems,
agronoms

Kā sagatavot sīpolus uzglabāšanai

Sīpoli noliķtavās visbiežāk bojājas tādej, ka tie pēc novākšanas nav labi izžāvēti. Sevišķi tas notiek pēc mīriem rudeņiem, kad lakstu atmiršanas periodā sīpoli uz lauka stipri inficējušies ar kakliņu puvi. Šis slimības izsaucējas ir sēnītes, kas labprāt iemitinās novājināto lapu audos un sīpolos, bet augošu sīpolu lakstus, kā arī apžāvētu sīpolu zvīpas neinficē.

Jāievēro, ka visi agrotehniskie pasākumi, kas veicina sīpolu ātrāku nogatavošanos, lakstu ātrāku atmiršanu un nokalšanu, veicina arī sīpolu labāku uzglabāšanos noliķtavās.

Sīpoli jānovāc, kad vairums lakstu saguluši un tikko sāk kalst. Visizdevīgākā sīpolu žāvēšanas temperatūra pēc novākšanas ir 45°. Tad sīpolu kakliņu puves ierosinātājas sēnītes tiek iznīcinātas 5 stundās. Tomēr žāvēšana jāturpina 5 un pat vairākas diennaktis.

DERĪGS PADOMS

Ievērojums, ilgāk uzglabājot, bieži vien pārklājas ar pelējumu. Izstrādāts no tā var vienkārši. Ir zināms, ka tīrs bīšu medus nekad nepelē, jo tas satur īpašas vielas, kas novāc pelējuma sēnītes. Ja ievērojumu pārklāšim ar kārtīgu medus, tas nepelēs. Praktiski to dara šādi — no pergamenta vai balta vaskota papīra izgriez aplīti burkai atbilstošā diametrā un uzklāj uz iepildīta ievērojuma. Aplītiem cieši jāpieliek ievērojuma virsmā un burkas stienam. Uz novietotu aplīša uzlej šķidr medu apmēram 3—5 mm biezumā. Medus pilnīgi ar ievērojumu nedrīkst saskarties.

ŠAHA KONKURSA uzdevumu risinātāju saraksts

Līdz redakcijas slēgšanai saņemtas korespondences risinātāju leriņos šādā kārtībā: V. Kikulis, A. Gruzdiņš, H. Vēlnis—14 punkti, L. Avots—12 punkti, A. Bietags—11 punkti, M. Osis, J. Slotiņš—9 punkti, J. Lūsis, J. Sviķis—5 punkti.

Lai paātrinātu sīpolu apžāvēšanu, Maskavas apgabala dārzenūzglabāšanas speciālisti lieto šādu papēmieni.

Savlaicīgi novāktos sīpolus attīra no lakstiem, tūlīt sabēr apcirknī-žāvētavā līdz 2 m biežā slāni un apstrādā ar 45° C siltu gaisu. Apžu-vašajiem sīpoliem ātri izveidojas sausu zvīņu sega, kas tos pasargā no saslimšanas un bojāšanās uzglabāšanas laikā (bojāšanās samazinās 2—4 reizes).

Tajās pašās telpās sīpolus var uzglabāt arī ziemā, nodrošinot vajadzīgo siltuma un mitruma režīmu.

Lietojot elektrību, 1 tonna sīpolu apžāvēšana izmaksā 20—34 rubļus. Ražošanas apstākļos, izmantojot lētākus enerģijas avotus, žāvēšanas izdevumus var ievērojami samazināt.

(No žurnāla
„Dārzs un Drava“)

Ja aplīti būs pārāk mazs vai arī nelīdzīgi izgriezti, medus iekļūs ievērojumā, sajaukšies ar to un tad ievērojums no pelējuma vairs nebūs pasargāts.

Jauna, skaista tradīcija skolas dzīvē

(Skolēnu apliecību izsniegšana)

Nesen interesantu atklāto pulciņa sanāksmi bija sagatavojuši Rūjienas 7-ga-dīgās skolas 4. b klases pionieri. Temats „Svinīga skolēnu apliecību izsniegšana“.

Pulciņa sanāksmei katram pionierim un skolēnam bija jāgatavo viens priekšnesums, jo pionieru pakāpēs prasīts, ka pionierim jāamācās dziedāt, dejojot un deklarēt. Pionieri apsprie-

dās arī par to, kā sarīkot kopēju vakariņu galdu, jo pionieru pakāpēs paredzēts, ka jāamācās gatavot ēdienes, jāprot klāt galds. Pirms sanāksmes pionieri uzposa zālī un uzklāja vakariņu galdu pionieru istabā.

Sanāksme sākās ar to, ka marša tempā pionieri un skolēni iesoļoja zālē. Pulciņa sanāksmi atklāja pulciņa padomes priekš-

PSRS Tautas saimniecības sasniegumu izstāde

Ienesīga saimniecības nozare

No visām mūsu Dzimtenes malām uz galvaspilsētu brauc lauku darbaļaudis, lai izstādē mācītos pareizi saimniekot. Daudzus interesē viena no ienesīgākajām lauksaimniecības nozarēm — cūkkopība.

Viņi citīgi studē cūku audzēšanas pieredzi Stavropoles novada padomju saimniecībā „Komsomoļec“ un Krasnodaras novada padomju saimniecībā „Kubaņec“, Ļeņingradas apgabala partijas 18. kongresa kolhozā un Igaunijas kopsaimniecībā „Edu“. Šīm saimniecībām paviljonā „Cūkkopība“ ir speciāli stendi. Ar dažādiem papēmieniem tā palielina cūkgaļas ražošanu un samazina tās pašizmaksu, bet rezultāts visām saimniecībām ir viens — ienākumi pieaug ik gadus.

Padomju saimniecībā „Komsomoļec“ pērn tūrā peļņa no cūkkopības bija 2.900 tūkstoši rubļu. Kādā veidā to panāca? Kā padomju saimniecība kļuva par pirmrindas saimniecību republikā?

Pirms trim gadiem „Komsomoļec“ bija vidēja saimniecība. Tur, tāpat kā daudzās citās saimniecībās, cūkas turēja nelielās grupās aizgaldos, kas izmaksāja ļoti dārgi. Katrā cūku kūti atradās 200—240 dzīvnieku. Aizgaldi acīm redzami traucēja cūku skaita palielināšanu. Padomju saimniecība sāka pielietot jaunu, progresīvāku cūku audzēšanas papēmieni — bez aizgaldiem.

Cūku kūtīs izjauca visus aizgaldus, sienās izcirta ejas cūkām un ierīkoja tur pašu izgatavotās automātiskās siles un dzeramtraukus. Pēc pārkārtošanas katrā kūtī var turēt jau 400—500 cūkas. Tagad nevaļag dot cūkām barību trīs reizes dienā un vest ūdeni. Nav vairs vajadzīgas arī daudzās barības virtuves un kurināmais tām: cūkām barību dod sausā veidā. Kūtīs tagad ir arī mazāks mēslu — cūkas pieradinātas nemēsot telpās, tām izveidots reflekss pēc zvana skriet laukā. Ja agrāk visas cūkas apkopa 10—12 cilvēki, tad tagad, kaut arī dzīvnieku skaits divkārsējies, ar šo darbu tiek galā pieci cilvēki. Citiem darbiem atbrīvojušies arī tie cilvēki, kas agrāk virtuves sagatavoja barību.

Agrāk vairāk nekā pusi no līdzekļiem, kas tika patērēti viena centnera cūkgaļas ražošanai, izlietoja barības iegādāšanai. Padomju saimniecības darbinieki, kas ir gudri un ar iniciatīvu bagāti cilvēki, nolēma cūkas nobarot galvenokārt vasarā, kad ir daudz zaļbarības. Cenšoties vasaras periodu cik vien iespējams „pagarināt“, viņi plaši izmanto zaļo konveijeru. Barojošo zaļbarību cūkas saņem no aprīļa līdz pat novembrim.

Vis tas arī deva padomju saimniecībai milzīgu valsts līdzekļu ietaupījumu un atnesa lielu peļņu.

Šādā veidā cūkas audzē jau daudzas

mūsu zemes padomju saimniecības un kolhozi. Odešas apgabala Andrejevskas padomju saimniecībā katrā pārkārtotajā kūtī tagad atrodas nevis 400 cūkas kā agrāk, bet gan tūkstoš cūku. Šādam skaitam vajadzētu uzcelt trīs cūku kūtīs, kas izmaksātu 750 tūkstošus rubļu, bet telpu pārveidošanai saimniecība iztērēja tikai 25 tūkstošus rubļu.

Mazāki panākumi nav arī Krasnodaras novada padomju saimniecībai „Kubaņec“. Pērn tur uz katrām 100 hektāriem aramzemes ražoja 233,1 centneru cūkgaļas; gada laikā nobaroti gandrīz 15 tūkstoši cūku. No 2.588 tūkstoši rubļu lielās peļņas, ko ieguvusi saimniecība, 2.237 tūkstošus devusi cūkkopība.

Arī tur šo lielo ienākumu iegūšanā svarīga loma ir jaunajam cūku turēšanas papēmienam. Turot cūkas aizgaldos, darba patērētā viena centnera cūkgaļas iegūšanai bija 6,5 cilvēkdienas, bet tagad — nepilnas divas cilvēkdienas. Liela nozīme ir arī sivēnmašu izmantošanai vienam metienam. Tikal pagājušajā gadā vien padomju saimniecība no tām ieguva vairāk nekā 12,5 tūkstošus sivēnu.

Turklāt, nobarojot vienreizējas sivēnmašes, samazinās katra svara pieauguma kilograma pašizmaksas, jo pieaugušās cūkas patērē daudz enerģijas pārvietojoties.

Interesants ir Ļeņingradas apgabala partijas 18. kongresa kopsaimniecības pieredze. Kopsaimniecībā nolēma vairs nevest kartupeļus cūkām no lauka, kā to darīja agrāk, bet gan „piespiest“ cūkas pašas meklēt barību. Cūkas sāka ganīt kartupeļu laukos. Tas samazināja viena centnera cūkgaļas pašizmaksu par 15—20 procentiem. Uz viena kartupeļu hektāra, kura ražība ir 150 centneri, divu mēnešu laikā nobaro 30—40 puscūkus.

Igaunijas kopsaimniecība „Edu“, pārejot uz cūku nobarošanu bekonam, piecos gados gajās ražošanu palielinājusi gandrīz seškārt. Arī tur liela nozīme ir labai barības bāzei. Kolhoznieki nežēlo piļu, lai uzlabotu augsnes auglību. Kopsaimniecībā sēj barojošās graudzāles, pāksaugus un stāda kartupeļus. Dārgās spēkbarības patērētā ir samazinājusies. Samazinājusies arī cūkgaļas pašizmaksas.

Lētas gajas ātras iegūšanas metodes, kas atspoguļotas izstādē, plaši pielieto padomju saimniecību un kopsaimniecību praksē. Tas arī saprotams. Cūkgaļas ražošanas palielināšana uz katrām 100 hektāriem aramzemes ir drošs ceļš, kā panākt ASV gajās ražošanā uz katru iedzīvotāju.

T. Borodins

na, vienības sanāksmes, jaunu oktobrēnu un pionieru uzņemšana, svinīgās pionieru līnijas konjauņatnes un pionieru organizācijas gadadienās. Arī par pilngadības svētkiem un pases saņemšanu mūsu rajonā zināja pastāstīt pionieri, ka tie tiešām bijuši skaitēti svētki. Skolēnu apliecība ir skolēnu dokuments. Skolēna apliecība ir ierakstīti visi skolēnu noteikumi, kuri jāievēro ik dienas un „visur“. Tā jāglabā labi. Un tad arī sākās apliecību izsniegšana. Labus novēlējumus svētku dalībniekiem

deva pionieru draugu padomes priekšsēdētāja b. Cimbule un pensionāre B. Rikša.

Pēc svinīgās daļas sekoja pašu dalībnieku koncerts. Visiem ļoti patika Zojas Zariņas izpildīta dziesma, Māras Pētersones deklarācija un Videgas Bukas klaviera solo.

Pēc koncerta sekoja kopīgās vakariņas. Pirms sēdās pie galda, pionieri lūdza novērtēt, kā galds izvērtē, lai pēc tam dalībniekiem ieskaitīti pionieru personīgā grāmatā. Pēc vakariņām sekoja rotājas un dejas.

R. Ems

Vēzis — visbīstamākā kartupeļu sērga

Kartupeļi ir viena no svarīgākajām pārtikas un tehniskajām kultūrām, kā arī vērtīga lopbarība.

Tāpēc šis lauksaimniecības kultūras kopievākuma palielināšanai tiek piešķirta liela nozīme.

Kartupeļu vēzis ir bīstama slimība, un to rada sīnītrium endobioticum sēnīte. Slimība parādās uz kartupeļu bumbuļiem un pazemes dzinumiem audzēju veidā, kuri ātri pūst un sairst, saindējot augsni ar sēnītes sporām, kas izturīgas pret zemu temperatūru, sausumu un ilgi saglabā dzīvotspēju.

Ja augi stipri inficēti ar kartupeļu vēzi, tad tas bojā arī augu virszemes daļu — stublājus un lapas.

Vēža inficētajos tīrmos kartupeļu raža krasī samazinās, caurmērā par 30—40 procentiem, bet stipras infekcijas gadījumos gandrīz pilnīgi tiek iznīcināta. Visvairāk jaunuma vēzis nodarā piemāras zemes gabalos, kuros vienmēr tiek stādīti kartupeļi.

Latvijas republikā kartupeļu vēzis atklāts 1948. gadā Rīgā, strādnieku un kalpotāju individuālajos dārzos. Turpmākajos gados, ik gadus pilnīgi pārbaudot visus kartupeļu laukus, vēža perēkļi atrasti Auces, Alzputes, Talsu, Liepājas, Gulbenes, Kandavas, Rūjienas, Smiltenes un Siguldas rajonos. Kartupeļu vēzi visvieglāk konstatēt no novākšanas laikā. Šogad, sākoties kartupeļu rakšanai, konstatēti jauni vēža perēkļi Tukuma un Madonas rajonos.

Kartupeļu vēzi izplata to bumbuļi, augsnes daļiņas, kas pielīpušas sakņaugiem, sīpoliem, nemainīgajam stādāmajam materiālam, lauksaimniecības rīkiem, tas izplatās arī ar kūtsmēsliem.

Lai novērstu kartupeļu vēža izplatīšanos, laikā jāatrod slimības perēkļi un steidzami tie jālikvidē.

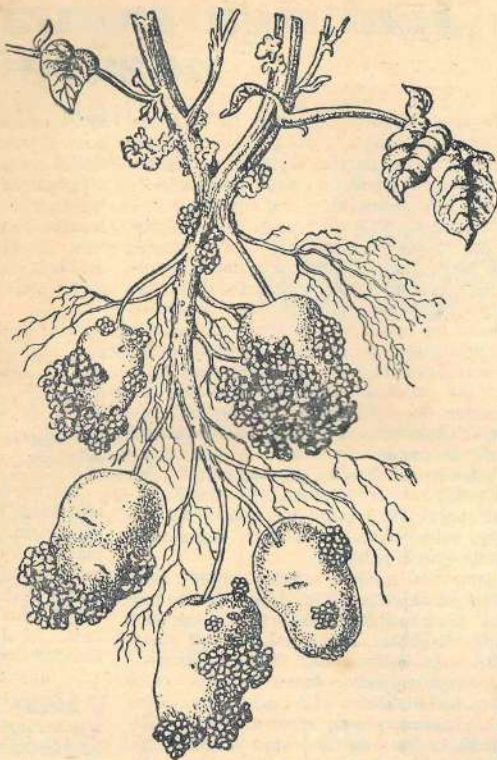
Šai nolūkā sevišķa uzmanība jāpievērš bumbuļiem, jo kartupeļu virszemes daļā — lakstos — ļoti grūti konstatēt slimību.

Ja uz kartupeļu bumbuļiem atrasti vēža audzēji, nekavējoties par to jāziņo kolhoza agronomam, rajona lauksaimniecības inspekcijas agronomam-inspektoram vai arī lauksaimniecības augu karantīnas inspekcijai.

Visefektīvākais līdzeklis cīņā pret kartupeļu vēzi ir pilnīga atteikšanās no to kartupeļu šķirņu stādīšanas, kas nav izturīgas pret vēzi, un vēžizturīgu šķirņu stādīšana. Tādas šķirnes mūsu republikā ir Priekuļu agrie, Eksporta, Forans, Oktjabrjonok un citas.

Ne mazāk svarīgs papēmiens cīņā pret kartupeļu vēzi ir pareiza šīs kultūras agrotehnika.

Tajos laukos, kur konstatēts kartupeļu vēzis, trīs gadus pēc vēža konstatēšanas pilnīgi aizliegts stādīt kartupeļus.

Vajadzības gadījumā piemāras zemes īpašniekiem, kur konstatēts kartupeļu vēzis, kolhozu valdes, padomju saimniecību un citu saimniecību vadītāji var uz laiku ierādīt citu zemi kartupeļu audzēšanai, kura nav inficēta ar šo slimību.

Lai likvidētu kartupeļu vēža perēkļus, lieto ķīmiskus līdzekļus — hlorpikrīnu, formalīnu vai citus efektīvus preparātus.

Viens no galvenajiem papēmiem cīņā pret šo bīstamo slimību ir karantīnas pasākumi, kuru nolūks ir ierobežot vēža infekcijas izplatīšanos, pārvaldājot kartupeļus, sakņaugus un citus nemitīgi stādāmos materiālus. Kategoriski aizliegts kartupeļus, kas iegūti inficētā laukā, izmantot kā stādāmo materiālu.

Ja iedzīvotāji plaši piedalīsies kartupeļu vēža perēkļu konstatēšanā un lokālīzvešanā, kā arī drīzāk pāries uz vēžizturīgu kartupeļu šķirņu stādīšanu, tad varēs likvidēt šīs slimības izplatīšanās briesmas.

Visi minēti pasākumi kopumā nodrošina sekmīgu cīņu pret šīs bīstamās slimības izplatīšanos.

T. Brakovska,

PSRS Lauksaimniecības ministrijas lauksaimniecības augu karantīnas inspekcijas vecākā fitopatoloģe Latvijas Padomju Sociālistiskajā Republikā

Literatūra LAUKSAIMNIECĪBAS DARBINIEKIEM

Lai sekmētu lielo septiņgades uzdevumu izpildi, mūsu republikas lauksaimniecības darbiniekiem lielu palīdzību sniedz Latvijas Valsts izdevniecība. Tā laidusi klajā daudz vajadzīgu grāmatu un brošūru par dažādiem lauksaimniecības jautājumiem.

Liels palīgs kolhozu un padomju saimniecību vadītājiem, brigadieriem, agronomiem, zootehniķiem un citiem speciālistiem ir nesen izdotā „Rokasgrāmata lauksaimniecības darbiniekiem”. To sastādījuši Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas lektori, republikas zinātniskās pētniecības institūtu darbinieki, Lauksaimniecības ministrijas un citu iestāžu speciālisti.

Grāmata pārskatāmās tabulās un īsos paskaidrojumos sakopoti dati par zemkopību, augkopību, dārz-

kopību, augu aizsardzību, lopkopību, biškopību, lauksaimniecības darbu mehanizāciju, būvniecību un citām lauksaimniecības nozarēm.

R. Skauga brošūra „Siena kaltēšana ar piespiedu ventilāciju” stāsta par siena sagatavošanas papēmienu, kas piemērots mitriem klimatiskiem apstākļiem. Pēc šī papēmiņa siena zāvēšana notiek vairs zem atklātas debess, bet gan zem juma — šķūnos. Brošūra iepazīstina lasītājus ar jaunā papēmiņa lietderīgumu, siena kaltēšanas tehnoloģiju, kā arī par neskaidro, kā pareizāk izgatavot kaltēšanas iekārtu.

O. Brūnava un A. Reiznieks brošūrā „Zemenes” dod vērtīgus padomus zemeņu audzētājiem. Tajā pa-

stāstīta par mūsu republikas izmēģinājumu staciju un mēcurniešu pētījumiem, kā arī par Rīgas Jūrmalas zemeņu audzētāju pieredzi.

Ar zinātniski pētniecisko iestāžu, pirmrindas kolhozu un padomju saimniecību pieredzi kukurūzas audzēšanā, kas gūta laikā no 1954. līdz 1958. gadam, iepazīstina J. Grīnblata brošūra „Kukurūza un tās audzēšanas agrotehnika”.

Latvijas Valsts izdevniecība laidusi klajā arī autoru kolektīva grāmatu „Svarīgākie pasākumi kultūraugu kaitēkļu, slimību un nezāļu apkarošanā”, F. Akšīna brošūru „Celsim darba ražīgumu un pazemināsim produkcijas pašizmaksas”, A. Meleškina — „Rajonētās un perspektīvās graudaugu šķirnes” un citas.

(LTA)

Lauksaimniecības speciālisti, mācīsimies neklātienē!

Izšķirošs faktors lauksaimniecības straujai augšupejai ir arvien bagātāka un daudzveidīgāka lauksaimniecības tehnika, kura ar katru gadu strauji pieaug. Šīs tehnikas pareizai izmantošanai nepieciešami kadri, kas būtu apguvuši ne tikai praktiskas darba iemaņas, bet arī attiecīgo teoriju tehnikas labākai un racionālākai izmantošanai. Bieži vien praktiķi lauksaimniecības mehanizatori savā darbā izjūt tehniskās izglītības trūkumu. Lai šis trūkums tiktu novērsts, pedēdējā laikā partija un valdība daudz darījusi, lai visiem strādājošiem, neatraujoties no ražošanas, dotu iespēju mācīties neklātienē.

Sakarā ar PSRS Ministru Padomes 1959. gada 2. jūlija lēmumu jaunajā mācību gadā neklātienē, kas sekmīgi mācās, noteikti jauni, lielāki atvieglinājumi darbā, reizē dodot iespēju vēl labāk un pilnīgāk savienot darbu ar mācībām. Pēc jaunajiem noteikumiem vidējo speciālo mācību iestāžu neklātnieki, kas sekmīgi mācās, katru gadu saņem papildus apmaksātu 30 dienu un, sākot ar trešo kursu, 40 dienu ilgu atvaļinājumu, pie kam darba vietai reizī gadā jāsedz arī 50 procenti no ceļa izdevumiem braucienam uz mācību iestādi.

Arī diplomdarba izstrādes un aizstāvēšanas laikā neklātniešiem audzēkņiem saņem apmaksātu divus mēnešus ilgu papildus atvaļinājumu.

Bez tam neklātniekam pēc viņa vēlēšanās ir tiesības saņemt vienu vai divas brīvdienas bez algas saglabāšanas, un pedējos desmit mācību mēnešos par vienu brīvdienu saglabājas arī alga 50 procentu apmērā.

Šie un vēl citi atvieglinājumi dod iespēju sekmīgi savienot darbu ar mācībām. Ka tas veicams, pierādījuši ap 300 Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikuma neklātniešiem nodalās audzēkņi, no kuriem daudzi tehnikumu jau beigusi un strādā mūsu lauksaimniecībā.

Patreiz Cēsu rajona Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikums ir vienīgā vidējā speciālā mācību iestādē republikā, kur lauksaimniecības speciālisti praktiķi var apgūt neklātnē vidējo speciālo izglītību, iegūstot tehniķa-mehāniķa kvalifikāciju.

Lai iestātos Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikuma neklātniešu nodalā, tad praktiķiem, kuriem ir pabeigta 7-gadīgā vai vidējā izglītība un kuri vēlas mācīties, līdz š. g. 30. novembrim jāiesūta tehnikumu iesniegums, kuram jāpievieno: apliecinība par izglītību (oriģināla), darba vietas raksturojums-rekomendācija, iestādes apstiprināts darba grāmatlīks izraksts vai izraksts no kolhoznieku grāmatlīks, autobiogrāfija, medicīniskā ziņota par veselības stāvokli (forma 286), trīs gļimenes (3x4 cm) un dzīves vietas ziņota. Pēc minēto

dokumentu saņemšanas tehnikums šogad decembrī visus pie iestāžu pārbaudījumiem pieļautos audzēkņus izsauks uz iestāžu pārbaudījumu-ievadnodarbību sesiju, kurā tiem, kas iestājas uz 7-gadīgās skolas bāzes (mācību ilgums 5 gadi), jāiztur iestāžu pārbaudījumi šādos priekšmetos: latviešu valodā (vārdos un rakstos), matemātikā (vārdos) un krievu valodā (vārdos). Tiem, kas iestājas uz vidusskolas bāzes (mācību ilgums 3 gadi), jāiztur šādi pārbaudījumi: latviešu valodā (rakstos), matemātikā (vārdos un rakstos) un krievu valodā (vārdos).

Tiem, kuri pēc sekmīgi izturētiem iestāžu pārbaudījumiem ieskaitīti neklātniešu nodalās audzēkņu skaitā, tūlīt pēc pārbaudījumiem nolasa ievadlekcijas un izsniedz attiecīgo metodisko dokumentāciju pirmajam mācību semestrim. Ievadlekciju laikā tehnikuma pasniedzēji iepazīstina ar mācību gaitu un prasībām attiecīgajā priekšmetā.

Pēc kontroldarbu izpildes un vietas apguves audzēkņus divas reizes gadā — jūnijā un janvārā mēnešos — ierodas tehnikumā kārtot laboratorijas praktiskos darbus un eksāmenus.

Šādi mācīties, 5 (vai 3) gadu laikā katram praktiķim mehanizatoram vai arī citā ar lauksaimniecību vai mežsaimniecību saistītā nozarē strādājošam ir iespēja apgūt vidējo speciālo izglītību.

A. Prieditis, Cēsu rajona Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikuma neklātniešu nodalās vadītājs

Redaktore M. Aļeksejeva

Pasūtiet laikrakstus un žurnālus 1960. gadam! NEAIZMIRSTIET abonēt arī sava rajona laikrakstu „KOMUNISMA DZIRKSTELE”!